

Ömsesidighet i mission – reflektioner från ett ekumeniskt projekt

Henrik Rosén 060409

Ömsesidighet i mission

– reflektioner från ett ekumeniskt projekt

Henrik Rosén 060409

- 1) Missionens ”glokalisering”
- 2) Ett uppdrag med många möjligheter
- 3) Aspekter på lärande
- 4) Ekumeniska seminarier
- 5) Översiktlig struktur
- 6) Exempel och reflektioner
 - a) Uttryck
 - b) Utbyten
 - c) Utmaningar
 - d) Utveckling
- 7) ”Den svåra ömsesidigheten” – frågeställningar och ställningstaganden

1) Missionens ”glokalisering”

Inom Svenska missionsrådets och Sveriges Kristna Råds samverkansprojekt ”Ett uppdrag” har vi valt att speciellt uppmärksamma temat ”Ömsesidighet i mission”. Vi ser idag att det finns en växande medvetenhet om att det inte är fruktbart att separera ”Mission i världen” och ”Mission i Sverige”. Det är många som försöker se samman detta och hittar länkar mellan den internationella missionen och den nationella missionen. Många ser också att det i dagens globaliserade värld blir allt svårare att skilja internationella frågor från nationella frågor. Ett mer relevant begreppspar blir globalt och lokalt. Detta kan idag vara en tankeväckande utgångspunkt för en ekumenisk reflektion kring det ömsesidiga samspelet i mission.

Av detta följer att missionsuppdraget idag med fördel kan uttryckas i termer av glokalisering och global mission. Att pröva detta perspektiv som en övergripande referensram ställer våra invanda sammanhang i ett nytt ljus – ett ljus som visar många klyftor, glapp och hål i missionens väv, men som också uppenbarar många oväntade och berikande samband i den färgsprakande och tusenfalt välsignade värld som vi kallar missionens värld.

2) Ett uppdrag med många möjligheter

Trots att vi i våra kyrkor använder olika begrepp när vi talar om olika delar av vårt missionsarbete verkar ändå medvetenheten vara hög om att det egentligen rör sig om ”Ett uppdrag”. Och att uppdraget är gränsöverskridande på flera sätt. Det är egentligen självklart att evangeliet inte låter sig begränsas vare sig geografiskt eller samfundsmässigt. Vi har ett gemensamt ekumeniskt uppdrag inom den världsvida kyrkan. Detta vet vi, men vi kanske ofta mest tänker på detta som ett förpliktigande krav. Vi ser kanske inte att just detta att vi tillhör den världsvida kyrkan är en stor möjlighet för oss när det gäller att genomföra missionsuppdraget. Men kanske är det så att kyrkorna idag helt enkelt inte har råd att bortse ifrån denna möjlighet. Här finns en stor ekumenisk utmaning och ett omfattande arbete för kyrkorna. En del av detta är att mer medvetet börja reflektera kring hur olika delar av kyrkornas internationella samarbete och relationer på olika sätt kan vara en tillgång för vår mission här hemma.

3) Aspekter på lärande

Vi pratar mycket om att vi kan ”lära oss” mycket av den världsvida kyrkan, men ömsesidighet i mission handlar om mycket mer än så. Det finns många aspekter och många nyanser. Några av dessa kan beskrivas med följande sju ord som antyder några av den ömsesidiga missionens egenskaper eller funktioner: 1) lärande, 2) berikande, 3) utmanande, 4) uppväckande, 5) tydliggörande, 6) befriande och 7) inspirerande. Den är lärande; vi kan lära oss mycket om vad det innebär att vara kristen, att vara kyrka, i den här världen. Den är berikande; det finns

aspekter av kristen tro och kristet liv som vi har försummat. Den är utmanande; när vi fastnar i traditioner och isolering får vi viktiga utmaningar. Den är uppväckande; vi kan bli väckta ur vår självblindhetsömn. Den är tydliggörande; den kan göra att vi tydligare ser vad som är centralt, vad som är våra viktigaste uppgifter, och för vilka vi är till. Den är befriande; tillhörigheten till den världsvida kyrkan kan befria oss från missionsarbetet som en börda. Den är inspirerande; det världsvida perspektivet kan göra att vår mission kan bli mer kreativ och mer nytänkande.

4) Ekumeniska seminarier

Att i samband med ekumeniska seminarier dela med sig av erfarenheter kring olika sätt att arbeta med ömsesidighet i mission har inom projektet "Ett uppdrag" visat sig vara mycket berikande och mycket uppskattat. De erfarenheter som delats vid de många ekumeniska seminarier kring Ömsesidighet i mission som arrangerats under 2002-2005 ligger till grund för den följande sammanställningen. Se också projektets slutrapport.

De följande exemplen på vad ömsesidighet i mission kan vara kan förhoppningsvis främja en reflektion kring vilka utvecklingsmöjligheter som finns inom den egna kyrkan och vilken potential som finns inom den ekumeniska gemenskapen.

5) Översiktlig struktur

Ett sätt att få en överblick över temats mångfald och att nå en nödvändig konkretion kan vara att utgå från fyra "samlingsord", nämligen Uttryck, Utbyten, Utmaningar och Utveckling, och till dessa koppla följande underrubriker som öppnar upp för exempel och reflektioner.

Uttryck

- 1) konst/kyrkorum
- 2) gudstjänst/liturgi
- 3) musik/sång
- 4) bön
- 5) predikan
- 6) dikt
- 7) teologi

Utbyten

- 1) missionärer
- 2) ungdomsutbyten
- 3) besök/gäster
- 4) vänkyrkor
- 5) nationellt samarbete
- 6) syd-syd/syd-öst
- 7) internationell ekumenik

Utmaningar

- 1) från Syd
- 2) från Öst
- 3) från Väst
- 4) från den internationella ekumeniken
- 5) från missionsforskningen
- 6) från informationstekniken
- 7) från lokalsamhället

Utveckling

- 1) idéutveckling

- 2) rollutveckling
- 3) metodutveckling
- 4) verksamhetsutveckling
- 5) organisationsutveckling
- 6) församlingsutveckling
- 7) samhällsutveckling

6) Exempel och reflektioner

a) Uttryck

Det kristna livet inom den världsvida kyrkan tar sig en mängd olika uttryck i gudstjänst, bön och sång etc. De olika uttrycken är alla färgade av den lokala kulturen och den lokala kontexten. Att få del av dessa olika uttryck över gränserna kan vara berikande och förnyande och är en del av det naturliga och livgivande blodomloppet i Kristi kropp.

1) konst/kyrkorum

Konstutställningen "Världens Kristus", som Svenska kyrkans mission tog initiativ till och som består av Kristusbilder från Asien, Mellanöstern, Afrika och Latinamerika. Utställningen visades i 15 städer i alla Svenska kyrkans stift från juni 2003 till juni 2005. Ekumeniska seminarier arrangerades i Skara, Märsta, Sundsvall, Västerås, Falun och Lund.

Lokala erfarenheter av arbete kring utställningen har bl a handlat om:

- ett redskap för både fördjupning och utåtriktat arbete (en möjlighet att nå nya grupper)
- insikten att "det världsvida" kan vara ett vittnesbörd
- insikten att bilden är ett vittnesbörd som kompletterar orden (som många är trötta på)
- ett redskap för reflektion kring Kristus – kultur – kontext (och våra egna oreflekterade Kristusbilder som ofta är alltför kulturbundna och alltför frikopplade från dagens sammanhang)
- konfirmander/ungdomar/skola (i Sundsvall valde ungdomarna "Kristus i Manilas slum")
- konstintresserade, lokala kulturpersonligheter etc.
- samarbete med länsmuséer (Falun, Sundsvall) och stadsbibliotek (Västerås etc.)
- redskap att synas vid stort lokalt arrangemang (VM i orientering i Västerås)
- reflektion kring religionsmöte (programkväll kring "Kristusbilder i islam" i Västerås)

Många kyrkor och ekumeniska organisationer i Syd med relationer till svensk mission arbetar medvetet med konstnärliga uttrycksformer, t ex Asian Christian Art Association och ett ekumeniskt center i Betlehem.

Ett tidigt exempel på att kristen konst från Syd nått en svensk publik är boken *Evangeliet från Latinamerika – Bönder från Solentiname målar och berättar. Samlad av Ernesto Cardenal* (Hjulet 1983). Boken innehåller kristen konst från Nicaragua med tillhörande bibelreflektioner och kom till på ett initiativ från de tyska kyrkodagarna 1981.

Kristen konst hör nära samman med kyrkorummets utsmyckning och kyrkobyggnadens arkitektur, vilka kan ge teologiska reflektion och berikande erfarenhet. Det finns många kyrkor i Syd som arbetat med inkulturation av kyrkoarkitekturen (t ex indiska kapell på de teologiska seminarierna TTS i Madurai och Gurukul i Chennai, samt kyrka i buddistisk stil på det ekumeniska centret Tao Fong Shan i Hong Kong). De ortodoxa kyrkorna i Sverige bjuder också på rikt utsmyckade kyrkorum som kan inspirera och påverka andra kyrkor. Bidraget från de ortodoxa kyrkorna lyfts bl a fram i idéskriften från studieförbundet Bilda som kallas *Det sanna, det goda och det sköna* – en bildningsresa (Bilda 2003).

2) gudstjänst/liturgi

Över hela vår jord firas ständigt gudstjänst i kyrkor och kapell. Gudstjänstformerna varierar mellan de olika kristna traditionerna, men förnyas ständigt för att möta människors behov i olika kulturella och sociala miljöer. Många är de kyrkliga projekt som syftar till att göra gudstjänster (eller enskilda delar ur gudstjänster) med ursprung i andra länder tillgängliga för svenska församlingar. Här följer några exempel:

- Gudstjänstmaterialet *Ur djupen ropar vi - Andakt och gudstjänst med fokus på försoning, fred, miljö och rättvisa* (2003) som en ekumenisk grupp knuten till Sveriges Kristna Råd arbetat fram. (Kan beställas från SKRs kansli, se SKRs hemsida under material.)
- Hela världen ber – gudstjänstmaterial från den världsvida kyrkan, Mitt i församlingen 1998:4 (Svenska kyrkan)
- Den nicaraguanska bondemässan ("för oss är Gud också fattig, enkel, svettig...")
- Missa urbana – den brasilianska storstadsmässan (bl a Världens fest i Västerås i aug. 2005)
- Mässa för mänskliga rättigheter från Filippinerna (Svenska kyrkans mission)
- *Ökenmässa* med inspiration från den koptiska kyrkan i Egypten. (Mässan är ett resultat av ömsesidig mission. Missionär Gunnar Lind som var ekumenisk missionär för Svenska kyrkan i Egypten hos den koptiska kyrkan är nu i Högalids församling i Stockholm där ökenmässor först introducerades. Mässan är ett exempel på ett ömsesidighetsfenomen som kan främja andlig fördjupning samtidigt som den kan attrahera nyfikna sökare.)

3) musik/sång

Musik och sång från den världsvida kyrkan är ofta mycket tydliga tecken på att missionens flöde inte bara är enkelriktad utan att ömsesidigheten fungerar. Banbrytande i denna process var kampsångerna från Sydafrika som bl a genom sånggruppen Fjedur fått ett starkt genomslag och berikat kyrkornas körverksamhet och ökat medvetenheten om kyrkans roll i en politisk kamp för samhällsförändring.

Det finns många sånghäften, kassetter och CD-skivor med sånger från olika länder, men i det följande anges bara ett litet fåtal.

- *Hela världen sjunger – Sånger från den världsvida kyrkan i urval och översättning av Per Harling* (Verbum 1997)
- Den svenska ekumeniska psalmboken innehåller många psalmer från andra länder, särskilt i det nya tillägget.
- Sodomässan med musik och sång från Zimbabwe (Svenska kyrkans mission, 2004)
- Kristna julsånger från Asien (kassett från Svenska kyrkans mission, 1980-talet)
- "Sala sambila – 14 sånger från Kongo och Zaire för barnkör, ungdomskör, blandad kör, solosång eller församlingssång" med tillhörande kassett, SMU 1989

4) bön

Böner ingår naturligtvis i exemplen under gudstjänst/liturgi och musik/sång, men ibland har svenska kyrkor på ett särskilt sätt inriktat sig på att förmedla systerkyrkornas bönetraditioner.

Två tidiga exempel på böcker med böner översatta till svenska är

- *En öppen dörr - Indiska böner i tolkning av Britt G Hallqvist* av Johnson Gnanabaranam (Verbum 1969) (indisk präst och senare biskop i den evangelisk-lutherska tamilkyrkan) och
- *Afrikanska böner - Jag ligger på min matta och ber / Jag sjunger ditt lov dagen lång* (utgiven av EFS-förlaget på 1970-talet)

Aktuella exempel är:

- SMU:s projekt med böneutbyte med ungdomar i systerkyrkorna (2003-)
- *Ur djupen ropar vi* med bl a böner från Sydafrika, Chile, Asien och Iona i Skottland (Sveriges Kristna Råd 2003)

- Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd (SEK) som arbetar med den internationella böndagen och som årligen översätter material med böner från kristna kvinnor i andra länder.

5) predikan

Att översätta predikningar från den världsvida kyrkan verkar vara ett område som inte är så utvecklat. Ett par exempel är dock: Desmond Tutu "Hopp och lidande: Predikningar och tal" (Verbum, 1985) och Ernesto Cardenas bibelreflektioner i Evangeliet från Latinamerika (se punkt 1). Här finns ett område med en stor utvecklingspotential. En idé (som väckts av Mats Hermansson, missionsteolog på Svenska kyrkans kyrkokansli) är att satsa på att utveckla "en världsvid postilla" med samlade predikningar som passar för årets alla söndagar.

6) dikt

- *Tusen skäl att leva* av Dom Helder Camara (Proprius 1982)(katolsk biskop från Brasilien)
- *Det verkliga* av Johnson Gnanabaranam

7) teologi

Exempel på teologer från Syd som översatts till svenska är Desmond Tutu, Gustavo Gutierrez och Kosuke Koyama. (Ett litet intressant häfte är en presentation av Kosuke Koyama inför hans medverkan vid det allkristna riksmötet i Jönköping 1983, vilken inkluderar "det ömsesidiga beroendets teologi".)

SMR och Libris gav 2005 ut antologin "Jesus för världen – röster från den världsvida kyrkan" med bidrag från tre teologer från tre världsdelar, dvs Kwame Bediako från Ghana, Samuel Escobar från Peru och Vinoth Ramachandra från Sri Lanka. Artiklarnas titlar avspeglar deras budskap. Bediakos artiklar heter: "Den store och störste anfadern" – Jesus i afrikansk kulturmiljö, "Gud var här före missionärerna" – Om den kristna trons översättbarhet, och "Ändå hör vi dem tala..." – Kristendomen som Afrikas religion. Escobars artiklar heter: Jesus i Latinamerika – Sökandet efter en missionsinriktad Kristustro, Helhetssynen återupptäckt – Mission som förvandling och diakoni, Ett paradigmskifte på gång – Kyrkans uppdrag i en ny tid. Ramachandras artiklar är bibelreflektioner om "trons horisonter", "trons kroppslighet" och "trons praktik".

Sist i "Jesus för världen" finns en kommenterad litteraturlista i urval av Göran Janzon som innehåller många böcker av teologer från syd. Mycket av litteraturen som det hänvisas till är på engelska och mycket är analyser av teologierna från syd. Några av böckerna som översatts till svenska är:

Gustavo Gutierrez: Vi dricker ur vår egen brunn: Ett folks andliga färd (Verbum, 1991)

Lidandet: En bibelteologisk kommentar till Jobs bok (Verbum, 1994)

Julio de Santa Ana: Glädjens budskap för de fattiga (Skeab, 1980)

José Miguez Bonino: Rum för människan (Gummessons, 1981)

Kosuke Koyama: Det svårhanterliga korset: En asiatisk meditation över den korsfästa själen (Verbum, 1983)

Marianne Katoppo: Han upprättar de ringa: En asiatisk kvinnas teologi (Gummessons, 1982)

Albert Nolan: Gud i Sydafrika: Evangeliets utmaning (Verbum, 1990)

Allan Boesak: Trampa på törne: Att lyda Gud mer än människor (Verbum, 1985)

Desmond Tutu:

Kampen för Sydafrikas befrielse 1976-1994 (Libris, 1995)

Ingen framtid utan förlåtelse (Norstedts, 2000)

Gud har en dröm: En vision om hopp i vår tid (Richter, 2004)

b) Utbyten

1) missionärer

Hur kan en missionär vara ett uttryck för ömsesidighet i mission?

Hur kan kyrkorna ta vara på missionärerna när de återvänder till Sverige? Hur kan missionärerna beredas möjlighet att dela med sig av annat än bara situationen i landet ”där borta”? Är vi beredda att lyssna på missionärernas erfarenheter om vad det är att vara kristen och kyrka? – erfarenheter som kan berika och utmana våra svenska kyrkor och församlingar. Hur ser kyrkorna på missionärsrollen idag? (profession / insats – brobyggare / länkpersion) Hur kan missionärer vara förberedda på sin nya roll efter hemkomsten? (t ex genom missionärsutbildningen, missionärsseminarier, kyrkoförankring genom tydlig utsändande församling och fortlöpande kontakt med stift/distrikt)

Kyrkorna har i många år jobbat med dessa frågeställningar, bl a Svenska kyrkan som gjort ett omfattande utrednings- och policyarbete.

SMR har samordnat en ekumenisk reflektionsprocess kring dagens missionärsroll och gett ut skriften ”Missionärsrollen i förändring”.

Missionärer från Syd till Nord:

Josef Nsumbu från Kongo blev pastor i Svenska Missionskyrkan, först i Tensta och senare i Borås (utmanar med ”kolonial administration”, ”styrande attityd”, ”våra pengar” etc. Se artikel i Missionsforum 1/2004)

Joy Faith Kronenberg från Sydafrika blev präst i Svenska kyrkan i Malung

Katolska kyrkans ”naturliga flöde” bl a med Damian O’Eze från Nigeria som blev präst i Gävle, fader George från Indien som blev präst i Sundsvall, fader Christopher från Indien som blev präst i Falun.

Oplanerade missionärer från Syd till Nord, t ex missionär från Nigeria till Sätunakyrkan i Märsta.

Att missionärer kommer från Syd till Nord är ett fenomen som i högsta grad är aktuellt i hela Europa. De etablerade missionsorganisationerna ställs inför nya utmaningar och ibland tas nya organisatoriska initiativ för att fånga upp detta flöde, föra det samman med europeiska missionsinitiativ, samt höja kvaliteten genom orienterande utbildningsinsatser.

Förutom detta kan alla kristna som kommit till Sverige från andra länder och tillhör olika ”etniska församlingar” också betraktas som missionärer i någon mening.

2) ungdomsutbyten

Ungdomar kan också på ett särskilt sätt bana väg för ömsesidiga missionsrelationer.

De flesta svenska kyrkor skickar ut volontärer/stipendiater. Deras erfarenheter baseras vid hemkomsten på en kortare tid utlandsvistelse, men det är många kyrkors erfarenheter att ungdomarna trots detta ofta har mycket viktiga reflektioner att dela. Unga människor har fräscha ögon och kommer ibland med obekväma men relevanta synpunkter både gällande kyrkornas internationella missionsarbete och kyrkornas uppfyllande av missionsuppdraget på hemmaplan.

Flera kyrkor skickar inte bara ut ungdomar till sina systerkyrkor utan tar också emot ungdomar i olika utbytesprogram. Till exempel var EFS tidigt ute med att också ta emot ungdomar från systerkyrkorna. Senare utvecklades även Svenska kyrkans stipendiatprogram ”Ung i den världsvida kyrkan” till ett utbytesprogram för ökad ömsesidighet.

SMK har t ex ”returvolontärer” och SMU har ID-projektet som är en mötesplats för ungdomar i Nicaragua, Kongo, Indien och Sverige där SMU är noga med att inte själva sätta agendan utan avvakta en ömsesidig process. (se SMUs hemsida)

Olika slags missionsrelaterade utbildningsresor är också ett område som kan uttrycka ömsesidighet och som kan vidareutvecklas. Exempel är missionsvetenskapens fältstudieresor,

SMR:s fältstudieverksamhet (med stöd från Sida), folkhögskolors resor (Hålland till Indien, Lidingö till Kina etc, etc.).

Många kyrkor skickar också ut praktikanter eller förmedlar praktikplatser. SMR har också en väl utbyggd praktikantverksamhet med stöd från Sida.

Exempel på ekumeniskt ungdomsutbyte är det fredsinriktade utbytet mellan ungdomar från Sverige och Sudan som arrangerades av Svenska kyrkan och SKR under våren 2005.

Ett internationellt och ekumeniskt ungdomsutbyte sker också inom Bien, dvs Baltic Intercultural and Ecumenical Network, med unga vuxna från Ryssland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland, Danmark, Sverige och Finland. De har bl a årliga sommarfestivaler, t ex i S:t Petersburg aug. 2004, Uppsala aug. 2005 och Tallin aug. 2006. Se www.bienweb.org

3) besök/gäster

Det går en strid ström av människor från svenska kyrkor ut till samarbetskyrkorna för kortare besök. Både enskilda och grupper reser och resorna är mer eller mindre planerade centralt och förberedelserna samt arbetet efter resorna är mer eller mindre genomtänkt och ambitiöst. Här finns ofta mycket att utveckla för större ömsesidighet. Vilken attityd bär besökarna med sig vid besöket? Handlar allt om landet man besöker eller finns också utrymme för att dela med sig av situationen i Sverige? Och framför allt, finns det någon möjlighet för ett återbesök från samarbetskyrkan till Sverige?

De svenska kyrkorna bjuder också in gäster som besöker Sverige. Här finns också ofta mycket att göra för ökad ömsesidighet. Det är viktigt att planera gästbesöken väl och att sätta sig in i besökarens önskemål och behov. Även här kan man ställa frågan om allt kommer att handla om gästens land eller om utrymme ges för ordentliga studiebesök av den svenska kyrkan och det svenska samhället. Och om utrymme ges för detta är man då också beredd att vara öppen för gästens reflektioner om Sverige och det kyrkliga livet i Sverige även om det kan vara obekväma synpunkter som förs fram?

Ibland har man satsat medvetet på besöksprojekt som främst syftar till att få synpunkter på den svenska situationen. Svenska kyrkan har arrangerat särskilda konsultationer, t ex Graninge 1968, Sigtuna 1974 och Dömle 1986 (se Mats Hermanssons missionsvetenskapliga avhandling *Mission i retur – Ett inslag i Svenska kyrkans mission*, Missio 1999).

Ett aktuellt exempel är att Svenska Missionskyrkan inbjuder till internationell evangelistkonferens i juni 2006 med evangelister från Sverige och alla systerkyrkorna.

Svenska kyrkor reflekterar naturligtvis kring sin besöks- och gästverksamhet. Ibland tas mer medvetna initiativ att studera och analysera sin verksamhet. Exempelvis har Svenska Missionskyrkans idégrupp kring ömsesidighet tagit initiativ till en undersökning av vad de längre besöken från systerkyrkorna resulterat i.

En fråga kring de svenska kyrkornas internationella gäster är också hur man skulle kunna ta vara på denna möjlighet på ett bättre sätt? Många gäster har specifika erfarenheter som kan vara relevanta också för andra kyrkor i Sverige. Hur kan man samverka ekumeniskt kring gästverksamheten? Ibland är gästen också "ekumenisk", dvs kommer från en annan konfession än inbjudarkyrkan. Särskilt Svenska kyrkan inbjuder ofta gäster som kommer från en icke-luthersk kyrka, men någon kontakt med motsvarande svensk kyrka är sällan inplanerad. Gästen kan också företräda en ekumenisk organisation och är då inte bara relevant för andra svenska kyrkor utan också för svenska ekumeniska organisationer.

Mindre ofta bjuder svenska ekumeniska organisationer in gäster, men dessa besök är då å andra sidan ofta mer ekumeniskt genomplanerade. Ett exempel är det ekumeniska besöket från Burma 2003 som planerades ekumeniskt av SKR, SMR och Diakonia, som också inriktades på en hög grad av ömsesidighet då program och seminarier medvetet handlade om både Burma och Sverige. Det var också en möjlighet till återbesök för Burmas kristna råd som besöktes av en svensk ekumenisk delegation 2001.

4) vänkyrkor

Att utveckla relationen till en samarbetskyrka till en vänkyrkorelation, dvs att inkludera vänförsamlingar och/eller vänstiftsrelationer, är en utveckling mot ökad ömsesidighet. Dessa relationsformer ger ofta stora möjligheter till närmare personliga relationer där ömsesidig vänskap kan växa fram, vilket kan berika båda kyrkorna. En sådan vänrelation innehåller både besöks- och gästverksamhet och kan också ofta samspela med och förstärkas av missionärer och volontärer etc. Relationen kan också vara en ram för delande av olika uttryck för kristet liv, t ex gudstjänst, bön, sång och musik.

Vänkyrkorelationerna bär dock ofta på en rad problem. Många kretsar kring pengarna. Hur ska man hantera önskemål om ekonomiskt stöd från en församling till en annan? Hur förhåller sig lokala initiativ till det nationella behovet av samplanering? På nationell nivå sker ofta ett ambitiöst arbete med att utveckla ömsesidigheten så att samarbetskyrkan får ett ökat inflytande gällande det samlade ekonomiska stödet. Här kan lokala insamlingar t o m riskera att urholka dessa överenskommelser, vilket ställer den nationella nivån inför stora problem. En reflektionsprocess pågår på många håll och ämnet är aktuellt (t ex hölls ett seminarium på Svenska kyrkans internationella riksmöte Världens Fest i Västerås aug. 2005 med temat "Ömsesidighet utan pengar").

Ett annat problemkomplex rör tid. Hur lång tid ska en vänkyrkorelation vara? Här krockar ofta de svenska behoven av skiftande projekt med samarbetskyrkans önskemål om långsiktighet (se exempel nedan).

Ytterligare ett problem kan vara att man har olika behov gällande vad som ska vara innehållet i vänkyrkorelationen. Hur djupt ska man gå i relationerna? Vad ska man dela? Räcker det med att jämföra de "kulturella" skillnaderna? Eller ska man gå in i den riktigt svåra och jobbiga verkligheten? Ett exempel är ett vittnesbörd från en kyrkorepresentant från Kongo: "De tycker att de är roligt att laga mat över öppen eld, men Kongo har varit i krig i många år och de är det ingen som är intresserad av."

Vänförsamlingar:

- Missionsförsamlingen i Sävedalen och församlingen Manabí i Ecuador (se artikeln *Missionsintresset ökade genom vänförsamlingen i Ecuador* av Ragnar Brugård i Missionsforum 1/2004)
- Åsenhöga och Götene missionsförsamlingar och församlingar i Kongo Brazzaville (se artikeln Bertil Åhman *Ekonomiskt stöd från syd till nord i vänförsamlingsrelation* i Missionsforum 1/2004, som inkluderar utmaningen om att ett seriöst vänförsamlingsförhållande bör vara livslångt, annars kan det ses som otrohet i äktenskapet)
- Problemet med hur insamling till projekt ska balanseras med insamling till hela missionsverksamheten (vilket bl a togs upp på Vänförsamlingsseminarium i Herrljunga 5/2 2005, SMK Västra Götaland).

Svenska kyrkans vänstift:

- Skara stift och den lutherska kyrkan i Sydafrikas sydöstra stift
- Härnösands stift och den lutherska kyrkan i Sydafrikas Cape Orange-stift

- Västerås stift och den anglikanska kyrkan i Mocambique, bl a med ett gemensamt skogsbolag
- Uppsala stift och den lutherska kyrkan i Zimbabwe, bl a med särskild kampanj att församlingarna ska avsätta medel för att nå upp till 1%-målet
- Lunds stift och det kristna rådet i Sudan samt palestinska kristna, bl a med särskild inriktning på freds- o MR-frågor
- Linköpings stift och den lutherska kyrkan i Tamil Nadu, Sydindien, bl a med särskilt projekt för kvinnoutbyte (10 svenska kvinnor i Indien i jan. 2005 och 10 indiska kvinnor i Sverige i aug. 2005 som bl a deltog i sem. på Världens Fest i Västerås)
- Svenska kyrkans vänstiftskonferens i nov. 2004 med de ansvariga handläggarna på stiftet

Vänkyrkorelationer finns inte bara med kyrkor i Syd utan även med kyrkor i Öst och i Väst. Många kyrkor har vänförsamlingar i Baltikum eller OSS-staterna, såväl som i Tyskland eller Storbritannien. Svenska missionskyrkan har t ex ett väl utbyggt vänförsamlingssamarbete med en kyrka i Estland.

Vänkyrkoperspektivet kan också vara något som man vill arbeta med inom församlingarnas olika verksamheter, t ex barnverksamheten. SMU arbetar t ex med ömsesidighet för barn genom projektet *Alla på samma kula* där samarbetskyrka kallas "kompiskyra".

5) nationellt samarbete

Missionshistorien kan ses som en process mot ökad ömsesidighet (se t ex Ove Gustafssons artikel *Ensidiga och ömsesidiga relationer – nedslag i den missionsekumeniska historien* i Missionsforum 1/2004). Ur det inledande missionsarbetet har självständiga kyrkor växt fram med ett successivt överlämnande av ansvar. Det blev inhemska präster och inhemska kyrkostyrelse, men under en tid fanns på vissa håll svenska "missionsbiskopar". Mycket förenklat kan man säga att tidigare bestämde missionen och missionärerna allt och trots ett långt historiskt arbete för att komma ifrån detta så finns ofta fortfarande spår kvar av denna historia.

Även om kyrkorna har blivit självständiga så kan det finnas många ojämlikheter i relationen som handlar om både attityder och reellt inflytande. En "förälder-barn-relation" där den svenska missionen ibland kallas "mother mission" har på många håll utvecklats mot systerrelation, men det finns ändå risk för en relation som präglas av en "storasyster" och en "lillasyster". Här finns det fortfarande ofta mycket att göra för att utveckla relationen mot mer genuin ömsesidighet. Detta kan t ex ske genom konsultationer med samarbetskyrkorna (se exempel nedan).

- EFS-konsultation i Indien: från "mother mission" till "same mother"
- SKM-konsultation med alla systerkyrkor i Dömlé 1986 – synpunkter på Sverige, (se KISA (Kyrkans Internationella Studieavdelning) 2/1987 med titeln *Möte mellan människor – mission i retur*).
- SKM/LH-konsultation i Uppsala 1999 med kyrkor/partner om framtida policy

Ett annat sätt att jobba medvetet med relationerna kan vara att satsa på en organisationsutvecklingsprocess, t ex med hjälp av SMR som genom samarbetet utvecklat en särskild kompetens. SMR har bl a arbetat med en studieprocess kring "andlighet i organisationsutveckling" och givit ut skriften *Space for Grace* av Rick James som lett processen.

Ett aktuellt och radikalt exempel på ömsesidiga systerkyrkorelationer är at Svenska Missioskyrkans systerkyrka i Indien (HCC, Hindustani Covenant Church) var inbjuden att leda Svenska Missionskyrkans idé- och strategidagar under våren 2005.

- Ekumeniskt nationellt samarbete: Kyrkoledarbesök t ex Sverige – Burma
- Ekumeniskt regionalt samarbete: Norden – FOCCISA (samverkan och mötesplats för nationella kristna råd i Norden och södra Afrika)

- Vårt ansvar för systerkyrkornas historieskrivning (SKM: Sven Hedenskogs arkivarbete, Lutheran Heritage Project i Indien, SMK: Josef Nsumbu, etc etc)

Det finns ett behov av att studera och beskriva missionshistorien och även den mer aktuella utvecklingen för att kunna förstå dagens situation få en fördjupad förståelse för relationerna mellan kyrkorna. Många studier har genomförts. Ett exempel är Svenska Missionskyrkans studie av relationen med systerkyrkan i Ecuador vilket genomfördes på ett ömsesidigt sätt som ett gemensamt projekt av representanter från båda kyrkorna. Se *Mission på nytt sätt – Trettio års samarbete i Ecuador*, Redaktör Bertil Widén, SMK 2001.

- Nya relationer främst för våra behov?

- Vilka relationer är det som räknas? Bara de som inkluderar pengastöd?

- En utveckling av partnerskapstänkandet i utvecklingsamarbete, se artikel av Margareta Ringström där hon fokuserar på maktrelationer, givarnas egenintressen, projektstänkandet som försvårar, intresse för kontext på båda sidor, tid att lyssna, öppen för kritik, ett annat sätt att se på pengar.

6) syd-syd/syd-öst

Också mission i alla möjliga olika riktningar, t ex missionärer från Sydindien till Nordindien, från Tanzania till Malawi, teologisk utbildning i Indien för teologiska studenter från Burma SKMs konsultation ”Guatemala – Sydafrika – Filippinerna” om mänskliga rättigheter Syd-öst: SKM främjade möte mellan kyrkors gatubarnsverksamhet i Indien och Rumänien.

7) Internationell ekumenik

Svenska kopplingar till internationell ekumenik på sker på många olika sätt. Vilka representerar? Hur återkopplar representanterna? Översättning av aktuella dokument etc.

- Kyrkornas Världsråd: den ekumeniska svenska ”KV-plattformen” – KV/CWMEs världsmissionskonferens i Athen i maj 2005 – KV:s generalförs. i Porto Alegre i feb. 2006
- World Evangelical Alliance (WEA)
- Lutheran World Federation (LWF), World Alliance of Reformed Churches (WARC), World Baptist Alliance (WBA)
- Conference of European Churches (CEC)
- European Evangelical Alliance (EEA)
- European Evangelical Missionary Alliance (EEMA) och dess ekumeniska motsvarighet
- Theobalt – det ekumeniska Östersjösamarbetet med konferenser i Visby (bl a i maj 2005)
- Bien – det ekumeniska ungdomsinriktade Östersjönätverket (festival i Tallin i aug 2006)
- Ekumeniska rörelser som Focolare, S:t Egidio, Taizé, Iona och pilgrimsrörelsen.

Se länkar på SKRs och SMRs hemsidor.

c) Utmaningar

De olika former av ömsesidighet som aktualiseras under de ovanstående rubrikerna Uttryck och Utbyten innebär naturligtvis en rad utmaningar, men genom att sätta Utmaningar som ett övergripande perspektiv och gruppera frågorna kring varifrån utmaningarna kommer kan man fånga in ytterligare områden som är mycket relevanta för temat Ömsesidighet i mission.

1) från Syd

Svenska kyrkans internationella missions- och utvecklingsarbete berör ofta samhällsfrågor med global relevans. Den aktuella samhällssituationen i Syd och Nord liknar ofta varandra och ger anledning till jämförelser och en gemensam reflektion. I samarbetet med samarbetspartner i Syd kommer ofta frågorna i retur. De ”bollas” tillbaka till ”givaren/projektstödjaren” med frågor som t ex Och hur arbetar ni för en hållbar utveckling i ert hemland? Det finns också allt större anledning att gemensamt analysera globaliseringens konsekvenser både i Syd och i Nord. Vår verklighet hänger samman mer än vi ofta tror.

Utmaningar från Syd, vilka ger anledning till reflektion, studium, opinionsbildning och påverkansarbete, kan bl a röra följande samhällsfrågor:

- globaliseringen/global rättvisa, skuldfrågor/jubel-kampanjen/nätverk, handelsfrågor/WTO (fokus på världshandeln),
- MR/storföretag/exploatering/ursprungsbefolkningar/miljöexploatering, miljöfrågor/klimatförändringar,
- rättvis handel/barnarbete/rena kläder/sexhandel/sexturism(ECPAT),
- biståndsmålen/biståndspolicy/globkom-PGU (politik för global utveckling)
- vapenhandel/upprustning/fred/icke-våld/försoning/interreligiös samexistens
- religionsmöte
- hiv/aids (som ett globalt fenomen)

Många av dessa frågor behandlas inom kyrkans missions- och utvecklingsavdelningar. Perspektivet att det handlar om ömsesidighet är dock inte alltid tydliggjort. Ofta pratar man om ömsesidighet i samband med en strävan efter fördjupat partnerskap med samarbetspartner i Syd. Detta handlar oftast om hur samarbetspartnern ska bli riktigt delaktig i policyarbete, beslut, genomförande och utvärdering av den verksamhet i Syd som får stöd av Nord. Ibland tydliggörs den svenska kyrkans ansvar för opinionsbildning och påverkansarbete i Sverige gällande globala frågor och situationen i Syd. Sällan görs dock kopplingen till svenska kyrkans påverkansarbete gällande situationen i det svenska samhället. Det finns också en utmaning att koppla påverkansarbetet tydligare till kyrkans arbete som kyrkor – med teologisk motivering och ett församlingsliv där de aktuella samhällsfrågorna kommer in i bl a gudstjänst, predikan, sång och bön.

Utmaningarna från Syd behandlas också inom flera ekumeniska organisationer.

SMR arbetar i högsta grad på olika sätt med många av dessa frågor i samarbete med de svenska medlemsorganisationerna och deras internationella samarbetspartner. SMR har under många år varit drivande i att främja en process mot fördjupat partnerskap, och ömsesidighet är en av fyra nyckeltermen som ska präglade hela verksamheten.

SKR arbetar med många av dessa utmaningar från Syd, bl a genom programmet *Global rättvisa och hållbar utveckling* med *Kyrkans Globala vecka* och kampanjen *Utrotad fattigdomen nu*, men också genom *Fredskulturprogrammet* med konferensen *Tools for Peace*, *SEAPPI* (följeslagarprogrammet Israel/Palestina), *Ickevåldsfonden*, Göteborgskonferenserna om vapenhandel, *Församlingar För Fred* etc. SKR har också bl a särskilda relationer till de nationella kristna råden i södra Afrika (FOCCISA) och Burma. Många av dessa verksamheter sker i samarbete med SMR, Diakonia och Kristna Fredsrörelsen.

Arbete för fred är ett exempel på en gränsöverskridande fråga som kyrkorna kan mötas kring och lära av varandra. I samband med KVs internationella böndag för fred 21 sept 2005 skickade SKR och Kristna Fredsrörelsen ut ett gemensamt pressmeddelande där Kristna Fredsrörelsens generalsekreterare Anna Åkerlund säger: - Vi här i Sverige kan låta oss

inspireras av det fredsarbete som görs av kyrkor på andra håll i världen. Kristna Fredsrörelsen skickar en liten grupp till Colombia, som lider av en av världens äldsta väpnade konflikter, för att lära sig mer om det fredsarbete som utförs av kyrkorna där.

En fråga som blir alltmer akut och aktuell är förstås hiv/aids, och trots att situationen är mest alarmerande i Syd så betraktas hiv/aids alltmer som ett globalt fenomen som ställer frågor om hur vi hanterar problemet också i Nord. Frågan aktualiserar också flera svåra människosynsfrågor och teologiska frågor och utmanar vårt beteende och våra attityder. Den katastrofala utvecklingen i Syd ställer också våra svenska kyrkor inför en stor utmaning. Vi säger ibland lite drastiskt att "Kristi kropp har aids". För många av våra samarbetskyrkor är detta en enorm katastrof med lidande, död, sorg och decimerade familjer. Vad betyder detta för oss? Vad betyder det för ömsesidigheten i Kristi kropp? När en lem lider...

Exemplet Lutherhjälpen:

- Lutherhjälpens utvecklingspolicy som inriktas på att frigöra människors egna resurser i syd fick ett ömsesidigt uttryck 1997 med den sk "Sverigeresan" då representanter från samarbetspartner i syd inbjöds att besöka Sverige och studera aktuella samhällsproblem som t ex socialt problematiska förorter, nedskärningar och glesbygdsproblem/social ekonomi
- WIDA-projektet i Indien och projektledaren William Stanleys folkliga kamp mot Norsk Hydro och etablering av en bauxitgruva som ledde till fördrivning av ursprungsbefolkningen
- William Stanley som Lutherhjälpens konsult för omvärldsanalys och medhjälpare i utarbetandet av policydokumentet *Svenska kyrkans internationella arbete*
- Studie- och påverkansarbetet kring den globala orättvisa socker-handeln och Sveriges roll, bl a arrangerar Svenska kyrkan samtal med "den svenske sockerkungen" och Lutherhjälpen ger ut materialet *En söt historia? – EU, sockret och utvecklingen*, 2005.

2) från Öst

Det finns också utmaningar från "öst". Ömsesidighet i mission handlar inte bara om samarbetskyrkor i Syd. Det handlar inte bara om de gamla "missionsrelationerna" – det finns också nyare relationer inom den världsvida kyrkan som vi har att ömsesidigt förhålla oss till. Vi har redan konstaterat att det finns många vänförsamlingsrelationer i det forna Östeuropa. Det finns också andra kyrkor i dessa länder som vi kan ha någon form av relation till. Särskilt de ortodoxa kyrkorna ger tillfälle till ekumeniska relationer för ömsesidigt lärande. Detta kan handla om gudstjänstliv, konst, ikoner, spiritualitet, mystik och en teologi som bevarar utrymme för Mysteriet.

Men här får vi naturligtvis akta oss för att gå över ån efter vatten. De ortodoxa kyrkorna finns ju redan här i Sverige. Vi får komma ihåg att "världen har kommit till oss" och de ortodoxa östliga och orientaliska kyrkorna är en del av detta. Det mångkulturella Sverige utmanar oss på olika sätt. En utmaning är de ekumeniska relationerna med ortodoxa kyrkor. Av SKRs 25 medlemskyrkor tillhör 13 den ortodoxa kyrkofamiljen. SKR vill på olika sätt vara en ekumenisk mötesplats där vi kan lära känna varandra. Även Studieförbundet Bilda satsar medvetet på detta genom sitt program *Ortodox bildning och kultur*.

Kontakterna med kyrkor i "öst" ger också ofta anledning att lyfta fram religionsfriheten med dess begränsningar. Detta är ett stort område som kyrkor i Sverige och "öst" gemensamt har att bearbeta och ibland också arbeta med påverkansarbete.

Ett annat ämnesområde är problemet med proselytism som är mycket debatterat gällande situationen i länder i "öst". Det är också ett mycket aktuellt problemområde här hemma i Sverige som många kyrkor ändå förmår att tackla på ett konstruktivt och respektfullt sätt. Detta utgör en ekumenisk utmaning som bl a Charta Oecumenica (som antagits av protestantiska, katolska och ortodoxa kyrkor i Europa) kan ge vägledning kring.

3) från Väst

Det finns även många utmaningar från ”väst”. På ett sätt är vi en del av ”väst” samtidigt som vi är en del av ”nord”, men vi kan ändå inte bortse från att vi har att ömsesidigt förhålla oss till kyrkor i resten av ”väst”. Även från detta håll kan vi förvänta oss förnyelse och ekumeniska utmaningar.

Det finns många utmaningar från Västeuropa. Många utmaningar är av ekumenisk karaktär. Många handlar om gudstjänstförnyelse och en förnyelse som förmår vara relevant för de unga. Det främsta exemplet är kanske ändå Taizé i Frankrike som blivit en rörelse i hela Europa och som har visat sig ha mycket att ge av förnyelse även i Sverige. Det handlar om en möjlighet att både fördjupa andligheten för de som redan tillhör församlingar och att nå ut till nya grupper av nyfikna och gudstjänstovana ungdomar och vuxna.

Ett annat exempel är Iona-rörelsen med sitt centrum i det ekumeniska ”klostret” på ön Iona i västra Skottland. I Sverige attraheras många av den särpräglade sång- och musikskatten från Iona och vissa församlingar experimenterar med de redskap för gudstjänstförnyelse som ges. Material har under senare år översatts till svenska vilket används flitigt av främst Svenska kyrkan. Verbum har bl a gett ut *Himlen och jorden sjuder* (sångbok och CD, 2000), *Tystnaden bryts* (sångbok och CD, 2003), *Den genomskinliga platsen – ett idématerial kring gudstjänsten med inspiration från Wild Goose Resource Group* (2002) och *Ordnära – röstresurser för gudstjänsten från Wild Goose Resource Group och Iona Community* (2004). Iona-rörelsen utmanar också till ”profetisk andlighet” och till ett ”kommunitetsliv” med personligt nära gemenskaper rörande livstil etc – något som Brommadiologen tagit fasta på.

Utmaningar kommer också från USA, t ex det kristna rådet NCCC med mycket aktivt fredsengagemang t ex gällande Irak-kriget, och lokalt fredsarbete, t ex Jim Wallis med boken *Tro som förändrar världen*. Från USA kommer modeller för församlingsförnyelse, t ex Willow Creek (Chicago), samt europainriktade missionsinitiativ som t ex missionärer från Agape (tidigare Campus Crusade for Christ) till studenter i Uppsala.

4) från den internationella ekumeniken

Utmaningar kommer också från den internationella ekumeniken. Många är de internationella ekumeniska organisationer som kan kanalisera dessa utmaningar (se Utbyten punkt nr 7).

Från Kyrkornas världsråd kommer t ex utmaningen att uppmärksamma den internationella böndagen för fred, samt uppmaningen att svara på de kristnas önskemål från Palestina om följeslagare från andra länder.

5) från missionsforskningen

Missionsforskningen ger bl a analys och fördjupning för ökad självförståelse och självkritik, t ex genom Svenska Institutet för Missionsforskning och dess tidskrift SMT (Swedish Missiological Themes).

6) från informationstekniken

- nya starka redskap för ökad ömsesidighet, men också ny problematik
- hänger kyrkan med? enorma möjligheter att få och ge information
- synas genom hemsidor, diskussionsforum på nätet ytterligare redskap för evangelisation
- problem med ojämn tillgång – ökad klyfta till Syd? stödja Syd att få tillgång
- ökade möjligheter för lokala församlingar att få och hålla kontakt med vänförsamlingar etc, etc.

7) från lokalsamhället

- flyktingar, asyl, gömda barn
 - nyfattigdom, hemlösa, ny social roll?
 - mångkulturellt med konfliktrisk, främlingsfientlighet, rasism
 - barns situation, skolan, familjen, våld mot kvinnor
- etc, etc.

d) Utveckling

Allt detta som händer inom de ovanstående områdena Uttryck, Utbyten och Utmaningar kan bidra till ett utvecklingsarbete hos kyrkor och missionsorganisationer i Nord och Syd. Ibland kan man också hitta former för att göra detta utvecklingsarbete tillsammans. Ett utvecklingsarbete kan ha skilda fokus och perspektiv, t ex

1) idéutveckling

- syn på mission, teologi, människosyn...

2) rollutveckling

- kyrkans roll i samhället, påverkansarbete...

3) metodutveckling

- missionsmetoder, pedagogik, IT-möjligheter...

4) verksamhetsutveckling

- gemensamt arbeta fram nya insatser i Syd och Nord...

5) organisationsutveckling

- gemensamt arbeta med kyrkostrukturer etc...

6) församlingsutveckling

- medvetet arbete med mål och metod för förnyelse av lokala församlingar...

7) samhällsutveckling

- 1-6 kan leda till ett bättre samhälle lokalt och globalt

7) ”Den svåra ömsesidigheten” – frågeställningar och ställningstaganden

Det finns många svårigheter, risker och problem med ömsesidigheten, vilka man måste vara medveten om, ställa frågor kring, ta upp för gemensam bearbetning samt ta ställning till.

Risk för omvänd ensidighet

Innehållet under rubrikerna Uttryck – Utbyten - Utmaningar fokuserar medvetet på vårt lärande, men vi får inte bortse från vad andra kan lära av oss, annars blir det ingen verklig ömsesidighet.

Realism

Det finns ett behov av en realistisk inställning till ömsesidighet

Det är viktigt med tydlighet, ärlighet och behovsriktning för en bärkraftig ömsesidighet.

Det är också viktigt med en realism om att pengar alltid styr och stör ömsesidigheten i relationerna.

Det är viktigt med realism om vilka ”vi” är och vilka ”dom” är som vi ska ha ömsesidighet med. Här bör man uppmärksamma olika faktorer som kan försvåra ömsesidigheten, t ex olika nivåer vid möten, olika ställning i våra kyrkor, olika makt, olika resurser, olika arbetskultur

olika fromhet, olika teologi.

Mångfald

- inte bara idealisera mångfalden utan se den som en svår utmaning som måste hanteras

Perspektiv

- risk att bara se ömsesidighet som en massa olika aktiviteter
- ömsesidighet är också förhållningssätt/pedagogik, dialog – delaktighet – demokrati
- ömsesidighet kan bli ett perspektiv på missionshistorien ”översikt över ökad ömsesidighet” (både den internationella ekumeniska historien och systerkyrkorelationshistorien)

Definitioner

Avgränsningar eller kompletteringar kan göras utifrån *Översiktlig struktur* och utifrån ställningstaganden under *Realism, Mångfald* och *Perspektiv*.

Handlar ömsesidighet i mission bara om våra systerkyrkor?

Ska vi också inkludera kristna organisationer i våra samarbetsländer, t ex teologiska sem.?

Ska vi också inkludera andra kyrkor som är delar av den världsvida kyrkan?

Ska vi också inkludera multilaterala organ som WCC, CEC, LWF och WARC?

Ska vi också inkludera kristna från ”annan kultur” i Sverige? (ortodoxa, katolska och etniska grupper inom protestantiska kyrkor)

Ska vi också inkludera andra svenska kyrkor med svenskfödda kristna? (en verklig ekumenik förutsätter ömsesidiga relationer)

Ska vi också inkludera andra samarbetsorganisationer som inte tillhör den världsvida kyrkan, t ex olika NGOs som vi har utvecklingsamarbete med?

Handlar det också i förlängningen om ömsesidiga relationer inom en enda mänsklighet?

Handlar det bara om det som sker inom etablerade samarbetsrelationer med olika typer av samarbetsorganisationer?

Handlar det bara om det som genomförs på nationell, regional eller lokal församlingsnivå?

Räknas också enskilda kristnas egna lärdomar genom möten och bokläsning etc?

Strategi

Hur påverkar våra reflektioner och ställningstaganden den egna verksamheten?

Vilka praktiska konsekvenser får våra teoretiska resonemang?

Vilka är de angelägna satsningar vi vill göra?

Ska vi göra förändringar i våra prioriteringar?

Vilka resurser ska vi avsätta för detta?

Hur mycket får ömsesidigheten kosta?

Vilka resultat ska vi förvänta oss av våra satsningar?

Vilka tidsperspektiv räknar vi med?

Har vi tillräckligt med tålamod för att på allvar räkna med långsiktiga processer?

Missionsforum

Temat ömsesidighet i mission problematiseras också i SMRs tidskrift Missionsforum nr 1/2004 *När ska vi sluta TALA om ömsesidighet?* som bl a innehöll följande artiklar:

Josef Nsumbu *Ingen ömsesidighet om man tänker ”våra pengar”*

Henrik Rosén *Den världsvida kyrkan ger perspektiv på missionsuppdraget*

Bertil Åhman *Ekonomiskt stöd från syd till nord i vänförsamlingsrelation*

Mats Hermansson *Missionens nya ansikte: ömsesidighet*

Ragnar Brugård *Missionsintresset ökade genom vänförsamlingen i Ecuador*

Ove Gustafsson *Ensidiga och ömsesidiga relationer – nedslag i den missionsekumeniska historien*